

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Černého, Ph.D., a soudců Mgr. Ladislava Vaško a Mgr. Radima Kadlčáka ve věci

žalobkyně: **Š. Ch.**, narozená X,
bytem X,
zastoupená Mgr. Kamilem Fotrem, advokátem,
sídlem Náchodská 760/67, 193 00 Praha 9,

proti

žalovanému: **Krajský úřad Ústeckého kraje**,
sídlem Velká Hradební 3118/48, 400 02 Ústí nad Labem,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 4. 2020, č. j. KUUK/068835/2020/TZ,

takto:

- I. Rozhodnutí Krajského úřadu Ústeckého kraje ze dne 29. 4. 2020, č. j. KUUK/068838/2020/TZ, a rozhodnutí Městského úřadu Hoštka ze dne 26. 3. 2020, č. j. H/538/2020, **se zrušují** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 15 342 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně se žalobou podanou v zákonem stanovené lhůtě prostřednictvím svého právního zástupce domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 4. 2020, č. j. KUUK/068835/2020/TZ, kterým bylo zamítnuto její odvolání a potvrzeno rozhodnutí Městského úřadu Hoštka (dále jen „městský úřad“), ze dne 26. 3. 2020, č. j.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

H/538/2020. Tímto rozhodnutím městský úřad podle § 74 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o matrikách“), nepovolil změnu rodného příjmení žalobkyně z „B.“ na „V.“.

Žaloba

2. V žalobě žalobkyně předoslala, že se domáhala povolení změny rodného příjmení z B. na rodné příjmení V., které nosila až do doby rozhodnutí Městského národního výboru v Litoměřicích ze dne 5. 4. 1984, č. j. 107/84, které nabylo právní moci dne 1. 6. 1984 a kterým byla povolena změna příjmení žalobkyně z rodného příjmení V. na příjmení B. Uvedla, že se jedná o individuální i veřejný zájem na ochraně jejího jména, neboť po ní nelze spravedlivě požadovat, aby akceptovala matriční zápis. Dodala, že nikdy nepřivolila ke změně svého rodného příjmení na B., neboť změnu rodného příjmení realizovala její matka a ani jí nebyl určen opatrovník, který by mohl účinně hájit její zájmy.
3. Namítla, že žalovaný neposkytl ochranu jejím oprávněným zájmům na změnu rodného příjmení. Postup žalovaného označila za přepjatý a neodpovídající zásadám dobré správy a principu proporcionality, neboť okolnost, že správní orgán nenalezl pro svou úřední činnost výslovné dovození v zákoně o matrikách, nemůže být na újmu oprávněným zájmům žalobkyně, především pokud existuje veřejný zájem na ochraně jména žalobkyně, jakož i její rodiny.
4. Konstatovala, že nežádala o změnu svého jména ani příjmení ve smyslu § 72 zákona o matrikách, ale domáhala se, aby nadále nebylo uváděno jako její rodné příjmení B., které jí bylo úředně změněno namísto jejího rodného příjmení V., které je uvedeno např. v knize narozených při narození dítěte i v příslušné matriční knize a ukazuje na rodinný původ žalobkyně a její vztah k ascendentům. Za nesprávné označila tvrzení žalovaného, že neužívá rodné příjmení, neboť jej má povinnost užívat např. dle § 24 zákona o matrikách ve spojení s § 29 a § 30 téhož zákona. Rovněž jej musí uvádět v úředním styku i na celé řadě formulářů.
5. Uvedla, že žalobou napadeným rozhodnutím bylo prohloubeno narušení rodinné pospolitosti žalobkyně a rodiny V., ze které je žalobkyně zcela neodůvodněně vydělována. Uváděním rodného příjmení B., a nikoliv V., dochází k odkazování na neexistující příbuzenský poměr žalobkyně a nelze po ní spravedlivě požadovat, aby toto i nadále trpěla a popírala svůj vztah ke skutečnému otci a předku. Takový stav je dle žalobkyně v rozporu s přirozeným právem na rodné příjmení V., neboť pochází z rodiny V. a je i v rozporu s veřejným zájmem, neboť veřejným zájmem je ochrana rodiny a rodičovství.
6. Žalovaným učiněný výklad § 72 odst. 2 zákona o matrikách označila žalobkyně za nepřiléhavý, přepjatý, restriktivní a učiněný v její neprospěch. Podotkla, že jménem člověka je jeho osobní jméno a příjmení, jako i další jména a rodné příjmení. Namítla, že žalovaný jí de facto brání v právu užívat její rodné příjmení uvedené v knize narození, které odkazuje na rodinnou pospolitost, ze které pochází a ke které fakticky přináleží a je i jedním z jejích osobnostních atributů. Uvedla, že občanský zákoník platný a účinný v době změny příjmení normoval nejen ochranu osobnosti, tj. mimo jiné i jména a příjmení, ale též jí, coby nezletilé, přiznával způsobilost k takovému právnímu jednání, které je přiměřené rozumové a volní povaze v té době nezletilé žalobkyně, tedy její stanovisko mělo být zjištěno, což se nestalo, neboť nikdy ke změně příjmení nepřivolila.

Vyjádření žalovaného k žalobě

7. K námitce žalobkyně, že ke změně svého příjmení nikdy nepřivolila a neměla určeného opatrovníka, žalovaný uvedl, že v době změny příjmení byla žalobkyně nezletilá a žádost o změnu příjmení za ni podala její matka, která k žádosti doložila rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 11. 1983, č. j. 11 Ce 423/83-72, jímž byl nahrazen souhlas otce se změnou příjmení tehdy nezletilé žalobkyně. Dodal, že z výše uvedeného rozsudku vyplývá, že nebyly shledány žádné důvody, aby ke změně příjmení nedošlo, a rovněž z jeho záhlaví je zřejmé, že žalobkyně byla zastoupena opatrovníkem, a to Okresním národním výborem v Litoměřicích.
8. Žalovaný k námitce týkající se výkladu zákona o matrikách odkázal na odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí a podotkl, že změna jména a příjmení je upravena v § 72 odst. 1 zákona o matrikách. Uvedl, že žalobkyně dne 6. 1. 1990 uzavřela manželství a užívá společné příjmení se svým manželem „Ch.“. S odkazem na § 72 odst. 1 ve spojení s § 68 odst. 1 zákona o matrikách vyložil, že žalobkyně je povinna užívat příjmení „Ch.“, na kterém se při uzavírání manželství s manželem dohodli, a své rodné příjmení „B.“ tedy od uzavření manželství neužívá, a nemůže tudíž žádat o povolení změny svého rodného příjmení. Městský úřad tedy dle žalovaného postupoval v souladu se zákonem, neboť žalobkyně rodné příjmení od roku 1990 neužívá. Podotkl, že na situaci nic nemění skutečnost, že žalobkyně se změnou příjmení nesouhlasila, neboť byla zastoupena matkou jako zákonnou zástupkyní a souhlas jejího otce nahradil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 11 Ce 423/83-72. Konstatoval, že došlo k řádnému posouzení věci, bylo rozhodnuto v souladu s příslušnými právními předpisy a všechny uplatněné námitky byly vypořádány. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby jako nedůvodné.

Replika žalobkyně k vyjádření žalovaného

9. Na vyjádření žalovaného reagovala žalobkyně replikou, ve které nesouhlasila s tím, že si přála změnu příjmení, neboť jako dítě se neměla možnost vyjádřit a Městský národní výbor v Litoměřicích ani Krajský soud v Ústí nad Labem nikdy nezjišťovali její stanovisko ke změně příjmení, což musí být zřejmé ze spisového materiálu. Zopakovala, že postupem žalovaného byl narušen individuální i veřejný zájem na ochraně jejího jména a porušeny zásady dobré správy a proporcionality.

Posouzení věci soudem

10. O žalobě soud rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) bez jednání, neboť žalobkyně s rozhodnutím bez nařízení jednání výslovně souhlasila a žalovaný nesdělil soudu do dvou týdnů od doručení výzvy svůj nesouhlas s takovýmto projednáním, ačkoli byl ve výzvě výslovně poučen, že nevyjádří-li se v dané lhůtě, má se za to, že souhlas s rozhodnutím bez jednání byl udělen.
11. Napadené rozhodnutí žalovaného soud přezkoumal v řízení podle části třetí hlavy druhé prvního s. ř. s., který vychází z dispoziční zásady vyjádřené v § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 větě druhé a třetí a v § 75 odst. 2 větě první s. ř. s. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost rozhodnutí správního orgánu pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení napadeného rozhodnutí ve smyslu § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že rozhodnutí správního orgánu nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení, a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních bodů musí soud přihlédnout toliko k vadám Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s. ř. s. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.

12. Na tomto místě soud předesílá, že po přezkoumání skutkového a právního stavu a po prostudování obsahu předloženého správního spisu dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
13. Z obsahu předloženého správního spisu soud zjistil následující podstatné skutečnosti. Dne 3. 12. 2019 byla městskému úřadu postoupena žádost žalobkyně o povolení změny rodného příjmení z „B.“ na „V.“, kterou žalobkyně odůvodnila tím, že má špatný vztah s otčímem a zároveň kladný vztah k biologickému otci A. V. a že její rodné příjmení je uváděno v matričních dokladech jejích dcer. Dodala, že ona sama o změnu svého rodného příjmení nežádala, bylo to rozhodnutí její matky a bylo učiněno bez jejího souhlasu. Dne 27. 12. 2019 vydal městský úřad rozhodnutí, kterým žádosti žalobkyně o změnu rodného příjmení nevyhověl a změnu nepovolil. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně odvolání, o kterém rozhodl žalovaný dne 20. 2. 2020 tak, že rozhodnutí městského úřadu zrušil a věc mu vrátil k novému projednání z důvodu porušení ustanovení o řízení před správním orgánem a nedostatečného odůvodnění předmětného rozhodnutí. Městský úřad poté rozhodnutím ze dne 26. 3. 2020, č. j. H/538/2020, podle § 74 odst. 1 zákona o matrikách nevyhověl žádosti žalobkyně o změnu rodného příjmení z příjmení „B.“ na rodné příjmení „V.“ a změnu nepovolil. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně odvolání, o kterém rozhodl žalovaný žalobou napadeným rozhodnutím.
14. Podle § 58 odst. 1 zákona o matrikách platí, že *„[j]sou-li v matriční knize zapsány chybně údaje o jménu, popřípadě jménech, příjmení, popřípadě rodném příjmení, datu narození, uzavření manželství, vzniku partnerství, úmrtí, nebo o rodném čísle, provede se oprava zápisu podle druhopisu matriční knihy, nebo sbírky listin, popřípadě podle zápisu, který je uveden v knize narození.“* Podle odst. 4 téhož ustanovení *„matriční úřad provede opravu chybně zapsaného údaje uvedeného v odstavci 1 v zápise provedeném v matriční knize u fyzické osoby, které se zápis týká, a u jejích nezletilých dětí. U zletilých dětí této fyzické osoby matriční úřad provede opravu chybně zapsaného údaje pouze na jejich žádost.“*
15. Podle § 68 odst. 2 zákona o matrikách se rodným příjmením rozumí *„příjmení uvedené v knize narození při narození dítěte, určení otcovství nebo osvojení do nabytí svéprávnosti dítěte a v souvislosti se změnou pohlaví.“*
16. Podle § 72 odst. 1 zákona o matrikách platí, že *„[j]méno, popřípadě jména, nebo příjmení, popřípadě více příjmení, která je fyzická osoba povinna užívat, lze změnit fyzické osobě pouze na základě její žádosti, případně žádosti jejích zákonných zástupců.“*
17. Z § 72 odst. 2 téhož zákona vyplývá, že *„[z]měna příjmení se povolí zejména tehdy, jde-li o příjmení hanlivé, nebo směšné, nebo je-li pro to vážný důvod.“*
18. Podle věty druhé § 37 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen správní řád) se podání *„posuzuje podle svého skutečného obsahu a bez ohledu na to, jak je označeno.“*
19. Soud zdůrazňuje, že žádost žalobkyně ze dne 17. 11. 2019 je označena jako žádost o povolení změny rodného příjmení, přičemž žalobkyně považovala zápisy v matričních údajích za zavádějící. V odvolání ze dne 14. 1. 2020 pak žalobkyně uvedla, že jejím rodným příjmením je příjmení Vydrová, neboť to je příjmení, které bylo zapsáno do knihy narození na základě oznámení porodnice v Roudnici nad Labem, a dožadovala se uvedení příslušných záznamů do náležitého souladu, neboť jejím rodným příjmením je V. i Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

navzdory zápisu o změně příjmení na B. K faktické změně příjmení dle žalobkyně nedošlo, neboť rodným příjmením je příjmení dítěte uvedené v knize narození při narození dítěte a změněné příjmení jejím rodným příjmením nikdy nebylo.

20. Soud dále poukazuje na to, že v odvolání proti rozhodnutí městského úřadu ze dne 27. 12. 2019, č. j. H/2257/2019, žalobkyně uvedla, že nežádala o změnu jména a příjmení ve smyslu § 72 zákona o matrikách, ale domáhala se toho, aby nebylo uváděno její rodné příjmení B. namísto rodného příjmení V. Stejnou skutečnost uvedla i v odvolání proti rozhodnutí městského úřadu ze dne 26. 3. 2020, č. j. H/538/2020. Rovněž v žalobě namítala, že nežádala změnu svého jména ani příjmení ve smyslu § 72 zákona o matrikách, ale domáhala se, aby nadále nebylo uváděno jako její rodné příjmení B., které jí bylo úředně změněno, namísto jejího rodného příjmení V., které je uvedeno např. v knize narozených při narození dítěte, jakož i v příslušné matriční knize a ukazuje na rodinný původ žalobkyně a její vztah k ascendentům. Z výše uvedeného je zřejmé, že žalobkyně konzistentně během celého správního řízení uváděla, že nepožadovala změnu jména či příjmení podle § 72 zákona o matrikách.
21. Soud v projednávané věci připomíná, že jméno fyzické osoby, tedy i její rodné příjmení, je ústavně chráněno článkem 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, který stanoví, že každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno. Zakotveno je i jako součást práva na rodinný život a soukromí v čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.
22. Soud zdůrazňuje, že postupem dle § 72 zákona o matrikách lze na žádost fyzické osoby změnit toliko její jméno či příjmení. Tato úprava se nijak nedotýká možnosti změny rodného příjmení fyzické osoby, neboť rodné příjmení (jako autonomní právní pojem) není v § 72 odst. 1 zákona o matrikách vůbec zmíněno. Rodné příjmení lze opravit pouze v případě, že údaj o rodném příjmení byl v matriční knize zapsán chybně a v takové situaci umožňuje § 58 zákona o matrikách opravu chybného zápisu. Ze všech podání žalobkyně v průběhu správního řízení tedy jednoznačně plyne, že ta nežádala o změnu příjmení dle § 72 zákona o matrikách, ale o opravu chybně uváděného rodného příjmení ve smyslu § 58 téhož zákona. Správní orgány proto dle názoru soudu pochybily, jestliže vyhodnotily žádost žalobkyně o povolení změny rodného příjmení jako žádost ve smyslu § 72 zákona o matrikách. Soud tak konstatuje, že správní orgány měly dle § 37 odst. 1 správního řádu posoudit žádost žalobkyně o povolení změny rodného příjmení ze dne 17. 11. 2019 i s ohledem na ústavně zaručenou ochranu jména a příjmení, včetně rodného příjmení, jako podnět k opravě chybného zápisu údaje o rodném příjmení žalobkyně v matriční knize.
23. Ze shora uvedených skutečností vyplývá, že správní orgány nesprávně vyhodnotily podání žalobkyně ze dne 17. 11. 2019 jako žádost dle § 72 odst. 1 zákona o matrikách, ačkoli její podání dle jeho obsahu měly vyhodnotit jako podnět ke změně chybně zapsaných údajů v matriční knize dle § 58 odst. 1 téhož zákona. Na základě chybného vyhodnocení podání žalobkyně ze dne 17. 11. 2019 tak správní orgány o daném podnětu rozhodly i dle ustanovení zákona o matrikách, který na podnět žalobkyně nedopadal. V tomto nesprávném postupu správních orgánů tak soud spatřuje podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, které mělo za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a jedná se tedy o vadu řízení ve smyslu § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s.
24. S ohledem na shora uvedené tak soud shledal žalobu důvodnou a podle § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. napadené rozhodnutí žalovaného pro vadu řízení zrušil. Vzhledem k tomu, že zjištěná vada se projevila již v řízení před městským úřadem, soud v souladu s § 78 odst. 3 s.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

ř. s. zrušil také jeho rozhodnutí. Současně soud podle § 78 odst. 4 s. ř. s. rozhodl, že se věc vrací žalovanému k dalšímu řízení. V dalším řízení správní orgány vyhodnotí podnět žalobkyně k opravě rodného příjmení dle § 58 odst. 1 zákona o matrikách v tom směru, zda údaj o jejím rodném příjmení odpovídá údajům obsaženým v matriční knize, nebo sbírce listin, popřípadě zápisu, který je uveden v knize narození. Tímto právním názorem bude žalovaný podle § 78 odst. 5 s. ř. s. v dalším řízení vázán.

25. Dalšími žalobními námitkami se soud nezabýval, neboť mu nepřísluší předjímat případné závěry, které správní orgány zaujmou poté, co odstraní výše popsanou vadu. V předmětné věci soud zároveň v intencích § 52 s. ř. s. neprovedl žalobkyní navrhované důkazy pro nadbytečnost.
26. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. Vzhledem k tomu, že žalobkyně měla ve věci plný úspěch, soud uložil procesně neúspěšnému žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku náhradu důvodně vynaložených nákladů řízení v celkové výši 15 342 Kč. Náhrada se skládá ze zaplaceného soudního poplatku za žalobu ve výši 3 000 Kč, z částky 9 300 Kč za tři úkony právní služby právního zástupce žalobkyně po 3 100 Kč podle § 35 odst. 2 s. ř. s. ve spojení s § 7 a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „AT“) [převzetí a příprava zastoupení – § 11 odst. 1 písm. a) AT; podání žaloby – § 11 odst. 1 písm. d) AT; replika – § 11 odst. 1 písm. d) AT], z částky 900 Kč jako náhrady hotových výdajů advokáta [tři režijní paušály po 300 Kč podle § 35 odst. 2 s. ř. s. ve spojení s § 13 odst. 1 a 3 AT] a z částky 2 142 Kč představující 21% DPH, kterou je právní zástupce žalobkyně podle zvláštního právního předpisu povinen odvést z vyčíslené odměny za zastupování a náhrady hotových výdajů.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Ústí nad Labem 21. června 2022

JUDr. Petr Černý, Ph.D., v. r.
předseda senátu